

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОМЕНТАТОРА ТА ЖУРНАЛІСТА ФУТБОЛЬНИХ МАТЧІВ

Рабчевський Д. О.

студент

Національного університету «Острозька академія»

м. Острог, Рівненська область, Україна

Останніми роками в Україні почала спостерігатися тенденція зростання конкуренції між коментаторами, що активно продовжують свою діяльність. Це відбувається внаслідок збільшення уваги до українського футболу та попиту на нього, а також через розширення спортивних каналів на вітчизняному телебаченні. Наразі конкуренцію за коментування провідних матчів у світовому та українському футболі ведуть десятки спеціалістів, які по-своєму виділяються та запам'ятовуються серед реципієнтів.

Але для того, щоб виграти конкуренцію, варто розуміти особливості, специфіку роботи та бути гнучким для вдалої адаптації в даній професії. Розглядаючи глибше питання роботи коментатора під час прямої трансляції футбольного матчу, варто виділити декілька правил, які допоможуть у розвитку та здобути професіоналізм. Отож, футбольний коментатор повинен мати впевнену та чисту українську мову без використання непритаманної професіональному коментатору лексики, наприклад: суржика, жаргонізмів тощо. Кожне речення повинне бути чітко структурованим та логічно побудованим, що вказуватиме на вже, так звану, мовну маніпуляцію. Аудиторія набагато краще сприймає чітко структуровані та добре побудовані речення, ніж простий набір слів без особливого сенсу та води у формулюваннях, що собі нерідко дозволяють недосвідчені або ж непрофесійні коментатори. Тримати аудиторію всі 90, а іноді й 120 хвилин матчу хорошому коментатору допомагає ерудованість та освіченість у тій тематиці, яку він висвітлює. Це у більшості випадків забезпечується завдяки якісній підготовці до футбольного матчу, вивченню команд, тактики та інших футбольних аспектів, які відіграють неабияку роль у ході безпосередньо прямого ефіру.

Найважливішими особливостями прямого спортивного телерепортажу вважати такі:

1. Поєднання слова та зображення. Це, фактично, взаємодія у процесі комунікації засобів різних семіотичних систем – візуальної та звукової. Коментатор і аудиторія опираються на спільну базу, тобто спостерігають в один і той самий час одну картинку. Це дозволяє коментатору уникати значних пояснень, даючи реципієнту в повній мірі насолодитися тим, що

відбувається у той момент на полі, при цьому, за допомогою свого мовлення зробити картинку ще більш яскравою, ніж глядач міг собі її побачити без втручання коментаторської красномовності та маніпулятивних прийомів. Окрім того, за допомогою картинки можна детальніше розгледіти цікаві й суперечливі моменти, а коментатор має можливість зробити певні уточнення, чим ще більше заслужить авторитетності перед своєю аудиторією.

2. Висвітлення типу спортивної події відбувається в режимі реального часу. Це стає причиною низки особливостей організації мовного коду:

а) спонтанність мовлення коментатора, його імпровізація, яка іноді втримує аудиторію, а іноді й відштовхує (все залежить від доречності та ситуації);

б) глядач може порівнювати сказане телекоментатором і те, що насправді відбувається у цей час на полі, й, відповідно, оцінювати слова коментатора, моделюючи образ учасника телекомунікації; [2, с. 2]

в) ефект присутності телеглядача на спортивній події, який впливає на безпосередні почуття, враження, переживання, емоції, оцінки, судження, коментарі тощо адресата. Створюється «ілюзія причетності» й відбувається певна маніпуляція з боку коментатора [1, с.129].

3. Прагнення до точного відтворення подій, документалізму й одночасно емоційності, експресивності й оцінності їхнього висвітлення. Ці взаємопротилежні тенденції суттєво впливають на добір мовних елементів і організацію мовного коду загалом [3, с.51].

4. Прагнення до висвітлення авторського «я» об'єднує різноманітні в стилістичному відношенні частини цього мовленнєвого жанру. Авторська модальність, яка пронизує всі елементи прямого ефіру, робить внутрішньо цілісним [3, с.68].

5. Динамічність зображувальних подій. Прямий ефір зазвичай дуже оперативний, у ньому яскраво й емоційно відтворюється картина спортивного змагання. Згадана особливість суттєво впливає на організацію мовного коду досліджуваного мовленнєвого жанру [4, с.172; 4, с.153].

Особливості прямого ефіру футбольного матчу породжують як позитивні, так і негативні моменти у сприйманні його реципієнтами. Вони дають можливість глядачам бути присутніми під час перегляду безпосередньо на місці події, переживати за команду, оцінювати дію, переглядати моменти та бути ще більш зануреним у найгостріші моменти матчу за допомогою коментатора [2, с.2].

Хоч робота спортивного коментатора дещо відрізняється від праці звичайного журналіста, слід не забувати і про журналістські стандарти, адже, нехтуючи цим важливим аспектом, коментатор може навести на себе гнівну реакцію вболівальників. Мова йде саме про журналістський стандарт балансу думок та точок зору, адже кожен професійний

журналіст насамперед має бути неупередженим та не маніпулювати експертною думкою на користь однієї зі сторін. У нашому випадку все просто: коментатор ні за що не повинен вболівати за одну із команд у матчі. Він зобов'язаний висвітлювати події в поєдинку максимально об'єктивно, без застосувань активної маніпуляції в бік однієї із команд, що беруть участь у матчі. Якщо ж брати до уваги всі інші журналістські стандарти, то абсолютно очевидно, що коментатор має бути точним у всіх своїх висловлюваннях та вказувати лише перевірену інформацію, посилаючись на авторитетні видання із репутацією якісних ЗМІ.

Тепер розглянемо особливості та специфіку роботи журналіста, який працює з текстовими трансляціями футбольних матчів. Основною відмінністю від прямих ефірів є те, що в онлайн-трансляціях автор не зазначається. За своїм досвідом знаю, що журналіст, який вестиме текстову трансляцію футбольного матчу чи іншої спортивної події призначається головним редактором чи заступником редактора. Онлайн-трансляції в інтернеті є цілковито новим видом у журналістиці. Знаходячись далеко від телевізора та від самого місця події, ми маємо змогу оперативно дізнатися про те, що відбувається прямо зараз на спортивній арені.

Якщо порівнювати онлайн-трансляцію із прямим ефіром на футбольному телеканалі, то очевидно, що є, як безліч відмінностей, так і достатньо ідентичних моментів. Наприклад, людина, яка коментує матч має можливість оперативно розповісти про те, що відбувається на полі, а реципієнт може не лише почути, що сталося, а й побачити на власні очі на відміну від журналіста текстової трансляції, який має змогу лише написати про те, що сталося. Футбольний коментатор може показати свої емоції, чим впливає на глядача матчу, а текстова трансляція навряд матиме настільки сильний емоційний вплив.

Якщо ж виділяти спільні сторони футбольного коментатора та журналіста, який працює з текстовою трансляцією, то можна точно сигналізувати те, що фахівець, який веде онлайн, розпочинає та завершує свою трансляцію ідентично зі своїм телевізійним колегою: «Доброго дня всім любителям футболу. Вітаю вас на цікавому протистоянні. Сьогодні нас чекає яскраве видовище». «Що ж, ми з вами стали свідками матчу, який запам'ятається надовго. Любіть футбол і тримайтеся позитивної хвилі». Тобто, коментатори, як телевізійний, так і онлайн, вітаються, представляють учасників, повідомляють про погодні умови й потім з інтервалом у кілька хвилин викладають коротку інформацію про те, що відбувається. Головна відмінність у цьому питанні – телевізійні коментатори здатні зробити це оперативніше, ніж журналісти, які ведуть онлайн.

На матчі журналістів призначає головний редактор або один із заступників головного редактора за тиждень до початку протистояння.

Так відбувається для того, щоб був час та змога якомога краще підготуватися до трансляції, виокремити для себе важливі факти та явища, аби краще оперувати інформацією, вміло та швидко донести її до реципієнтів.

Існує тенденція серед журналістів, що працюють із текстовими трансляціями, що при підготовці до матчів вони текстом прописують три варіанти завершення ефіру: перший – якщо виграє одна команда, другий – якщо поєдинок завершиться з нічийним рахунком та третій – якщо перемогу здобуде інший клуб. Таким чином, журналіст економить свій час, а також має змогу оперативно та на рівні з коментатором, який працює безпосередньо на матчі, донести інформацію до користувачів.

Донедавна однією з найбільших проблем та недоліків текстових трансляцій була відсутність мультимедійного супроводження на сайті. Користувач не мав змоги побачити найяскравіші моменти матчу та відчутти на собі всю атмосферу, яку забезпечує пряма трансляція по телебаченню. Але ця проблема з часом зникла, адже до текстового супроводу, хоч і з невеличким запізненням, тепер можна додавати відео забитих м'ячів, фото небезпечних моментів та аудіо, де коментатор озвучує той чи інший епізод. Можна казати з повною впевненістю, що якби прямі трансляції на телебаченні були доступні в безкоштовному доступі в Інтернеті, можна було й застосовувати їх – тоді ми отримали б досконалу версію текстової трансляції разом із прямим ефіром для повного відчуття присутності на матчі.

Рабчевський Дмитро, «Острозька академія», МЖурн-61.

Література:

1. Дроняєва Т.С. О некоторых особенностях повествованиях в спортивных репортажах / Т.С. Дроняева // Спорт в зеркале журналистики. – М., 1989. – С. 336
2. Зозюк А. П. Особливості прямого спортивного телерепортажу, як мовленнєвого жанру. – К. 2014. С.2
3. Солганик Г.Я. Стиль репортажа / Г.Я Солганик. – М., 1970. – 277 с.
4. Теорія і практика радянської журналістики / [за ред. В.Й. Здоровеги]. – Львів, 1989. – 425 с.